

PERUSOPETUKSEN AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINTA
TOIMINTASUUNNITELMA

Seinäjoen Kasvatus- ja opetuslautakunta 12.12.2018, § 77

Voimaan 1.1.2019 alkaen

SEINÄJOKI

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO.....	3
2 LAINSÄÄDÄNTÖ	4
3 ARVOPOHJA JA TOIMINTA-AJATUS	5
4 AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN ORGANISAATIO	7
4.1 Henkilöstö.....	7
5 TOIMINNAN JÄRJESTÄMISTÄ OHJAAVAT LINJAUKSET	9
5.1 Sosiaalihuoltolaki sekä laki kehitysvammaisten erityishuollosta toimintaan ottamisen perusteena...	10
5.2 Tilat	11
5.3 Kuljetukset.....	11
5.4 Vakuutukset.....	12
6 TOIMINTAAN HAKEMINEN JA TOIMINTAMAKSUT	13
7 AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN TAVOITTEET	16
7.1 Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen	18
7.2 Hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen	19
7.3 Eettisen kasvun tukeminen	20
7.4 Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen.....	20
8 AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN SISÄLTÖ	22
9 AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN ARVIOINTI JA SEURANTA	24

1 JOHDANTO

Seinäjoen kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma on laadittu Opetushallituksen antamien perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteiden pohjalta paikalliset erityispiirteet huomioon ottaen. Seinäjoen kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelman tarkoituksena on yhtenäistää toimintaa eri toimijoiden kesken, lisätä toiminnan suunnitelmallisuutta ja laatua sekä olla tukena toiminnan jatkuvassa arvioinnissa ja kehittämisessä.

Toimintasuunnitelmassa on määritelty Seinäjoen kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnan toiminta-ajatus, tavoitteet, sisällölliset painoalueet sekä toiminnan järjestämisen periaatteet.

Tämä toimintasuunnitelma on voimassa 1.1.2019 alkaen.

Suunnitelma on voimassa toistaiseksi. Seinäjoen kaupungilla on mahdollisuus muuttaa tai tehdä tarkennuksia toimintasuunnitelmaan kesken toimintakauden, mikäli toiminta, laki- tai organisaatiomuutokset sitä edellyttävät. Päätökset mahdollisista muutoksista tai tarkennuksista tekee kaupungin johto- ja toimintasäännöissä määritelty taho.

2 LAINSÄÄDÄNTÖ

Perusopetuslaki

Aamu- ja iltapäivätoimintaa koskeva lainsäädäntö

Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa säädetyn aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien kelpoisuudesta

Opetushallituksen antamat toiminnan uudistetut perusteet

Lastensuojelulaki

Laki lasten kanssa työskentelevien rikostaustan selvittämisestä

Laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta

Kuntalaki

Laki sosiaalihuollosta

Laki sosiaalihuollon asiakasmaksuista

Laki kehitysvammaisten erityishuollosta

3 ARVOPOHJA JA TOIMINTA-AJATUS

Aamu- ja iltapäivätoiminta pohjautuu perusopetuksen arvoihin, joita ovat ihmisoikeudet, tasa-arvo, demokratia, luonnon monimuotoisuuden ja ympäristön elinkelpoisuuden säilyttäminen sekä monikulttuurisuuden hyväksyminen. Toiminnan tulee perusopetuksen tavoin edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista. (Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011)

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen lähtökohtana on turvallisen kasvuympäristön tarjoaminen lapselle koulupäivän jälkeen. Tarkoituksena on tukea lapsen kasvua ja kehitystä sekä myös perhettä ja koulua niiden kasvatustehtävässä. Toiminnan tehtävänä on lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin edistäminen tukemalla lapsen yksilöllistä kasvua ja kehitystä sekä koulunkäyntiä ja oppimista. Iltapäivätoiminnassa vahvistetaan lapsen sosiaalisia taitoja ja ohjataan häntä mielekkäisiin harrastuksiin ja tuen tarpeessa tarjotaan varhaista puuttumista.

Aamu- ja iltapäivätoiminta tulee rakentaa jatkumona varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen kasvatustehtävälle. Toimintaa ohjaavat perusopetuksen yhteiset kasvatustavoitteet. Toiminta perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lapsen vapaa-aikaan. Tavoitteena on avoin, rohkaiseva ja kiireetön ilmapiiri, jossa lapsella on oikeus tulla kuulluksi.

Toiminnan tulee perusopetuksen tavoin edistää yhteisöllisyyttä, vastuullisuutta sekä yksilön oikeuksien ja vapauksien kunnioittamista. Toiminnan järjestämiseen liittyvien ratkaisujen, toimintatapojen ja toimintaympäristön tulee tukea asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tulee olla riittävä määrä kelpoisuuden omaavia, osaavia ja ammattitaitoisia ohjaajia. Toiminnan suunnittelussa ja toteuttamisessa hyödynnetään eri toimijoiden välistä moniammatillista yhteistyötä ja yhteistyötä perheiden kanssa. Ihmissuhteiden pysyvyys lisää lasten turvallisuudentunnetta ja ohjaajan mahdollisuutta tukea lasten kehitystä.

Aamu- ja iltapäivätoiminta on ryhmätoimintaa ja ryhmää ohjaavat säännöt ja arvot muovaavat osaltaan lasten sosiaalista kasvua. Toiminnassa huolehditaan siitä, että lapset eivät joudu kiusaamisen, häirinnän tai väkivallan kohteiksi.

Opetushallituksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteissa korostetaan leikin, luovan toiminnan ja myönteisten elämysten merkitystä lapselle. Toiminnan tulee muodostaa lapselle

ehyt ja monipuolinen kokonaisuus, joka tarjoaa mahdollisuuden sosiaaliseen vuorovaikutukseen, esteettisiin kokemuksiin sekä liikkumiseen, ulkoiluun, itsekseen olemiseen ja lepoon ammattitaitoisen ja tehtävään soveltuvan henkilöstön valvonnassa.

4 AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN ORGANISAATIO

Seinäjoen kaupunki vastaa lain toteuttamisesta aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestettäessä ja arvioitaessa sekä vahvistaa toimintasuunnitelman ja toimintamaksut valtakunnallisten perusteiden mukaisesti.

Kaupungin johtosäännössä ja Sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialan toimintasäännössä on määritelty toiminnan järjestämiseen liittyvä ratkaisuvälä.

Aamu- ja iltapäivätoiminta kuuluu Sivistyksen ja hyvinvoinnin toimialan erityispalveluiden tulosalueeseen, joista vastaa erityisopetuksen rehtori. Aamu- ja iltapäivätoimintaan ottamisessa päättävänä viranhaltijana toimii aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattori. Koordinaattori vastaa lisäksi aamu- ja iltapäivätoiminnan yleisestä organisoinnista, ohjauksesta ja sisällöllisestä kehittämisestä sekä muista erikseen määritellyistä tehtävistä.

Seinäjoen kaupunki tarjoaa aamu- ja iltapäivätoimintaa omana toimintana sekä tarvittaessa avustettavana toimintana tai ostopalveluna. Palveluntuottajiksi voidaan hyväksyä rekisteröity yhdistys, yritys, tai julkinen yhteisö. Palveluntuottajien kanssa tehtävässä sopimuksessa määritellään tarkemmin sopimuksen sisältö, palveluntuottajan velvollisuudet ja sopimuksen pituus. Sopimukset tekee erityisopetuksen rehtori ja ne vahvistetaan lautakunnassa.

Seinäjoen kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminta toimii yhteistyössä laajan verkoston kanssa. Yhteistyötahoja ovat muun muassa varhaiskasvatus, kouluterveydenhuolto ja lastensuojelu. Yhteistyötä tehdään myös alueen oppilaitosten kanssa ja opiskelijoiden työssäoppimista ohjataan ja arvioidaan aamu- ja iltapäivätoimintapaikoissa.

4.1 Henkilöstö

Valtioneuvosto on antanut asetuksen perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajien kelpoisuudesta.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa ohjaajana toimimaan on kelpoinen henkilö,

1) joka on suorittanut tehtävään soveltuvan korkeakoulututkinnon, opistoasteen tutkinnon, ammatillisen perustutkinnon tai sitä vastaavat aikaisemmat opinnot, ammattitutkinnon tai

erikoisammattitutkinnon ja jolla on koulutuksen yhteydessä hankittu tai kokemuksella osoitettu taito toimia lapsiryhmän ohjaajana taikka

2) jolla on kelpoisuus antaa luokanopetusta, esiopetusta, erityisopetusta tai aineenopetusta tai toimia oppilaanohjaajana.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on lasten hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen. Ohjaajan myönteisellä suhtautumisella ja läsnäololla on tässä suuri merkitys.

(Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011)

Seinäjoen aamu- ja iltapäivätoiminnassa jokaisessa toimipaikassa on ohjaajilla valtioneuvoston antaman asetuksen mukainen kelpoisuus. Ryhmissä työskentelee riittävä määrä ohjaajia lapsiryhmään nähden. Mikäli ryhmässä on enintään 14 lasta, ryhmä voi toimia yhdellä ohjaajalla. Näissä tilanteissa pyritään ohjaajalle järjestämään tarvittavaa tukea koulun tai varhaiskasvatuksen henkilöstöltä.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa osa ohjaajista toimii ainoastaan iltapäivätoiminnassa, mutta pääsääntöisesti ohjaajat ovat yhdistelmätyöntekijöitä, joilla on aamupäivisin ohjaajan rooli luokkatyössä ja iltapäivisin iltapäivätoiminnassa. Tarpeen mukaan ohjaajat toimivat myös aamutoiminnassa.

Uusille ohjaajille on aina vuosittain perehdytyskoulutusta ja kaikille ohjaajille täydennyskoulutusta. Täydennyskoulutusta järjestetään vuosittain joko työsuojelun, aamu- ja iltapäivätoiminnan verkoston tai koulutusyhteisöjen järjestämänä. Lisäksi ohjaajille järjestetään toimintakauden aikana kehittämissyöryhmän kokouksia tai koulutusta toiminnan sisältöön ja ajankohtaisiin asioihin liittyen.

Työsuhteen alussa jokaiselta ohjaajalta pyydetään nähtäväksi ajantasainen rikosrekisteriote. Lisäksi ohjaajia sitoo salassapitovelvollisuus sekä työsuhteen aikana että sen jälkeen kaikkia asiakkaita tai työnantajaa koskeissa asioissa.

5 TOIMINNAN JÄRJESTÄMISTÄ OHJAAVAT LINJAUKSET

Aamu- ja iltapäivätoiminnalla tarkoitetaan perusopetuslain 8a luvun mukaista koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa, jota kunta voi järjestää itse tai hankkia palveluntuottajilta ja saada siihen valtionosuutta. Toiminnan järjestäminen on kunnalle vapaaehtoista.

Järjestäessään toimintaa kunnan tai kaupungin tulee noudattaa Opetushallituksen asettamia aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteita ja järjestää toimintaa tasapuolisesti sekä yhdenmukaisia valintaperusteita noudattaen koko kaupungin alueella. Palvelua tarjotaan kaupungin päättämässä laajuudessa. Lapsella ja hänen huoltajallaan ei ole subjektiivista oikeutta saada perusopetuslain mukaisia aamu- ja iltapäivätoimintapalveluja.

Seinäjoella iltapäivätoimintaa tarjotaan ensimmäisen ja toisen vuosiluokkien oppilaille, sekä erityisoppilaille vuosiluokilla 3.- 9., jos he kuuluvat kehitysvammalakiin perustuvan erityishuolto-ohjelman (EHO) piiriin ja ohjelmassa on määritelty aamu- ja iltapäivätoiminnan tarve.

Tukea tarvitsevien lasten aamu- ja iltapäivätoiminta tapahtuu ensisijaisesti muun aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteydessä. Erityisen tuen päätös vuosiluokilla 1.-9. ei ole automaattinen peruste iltapäivätoimintaan ottamiselle. Oppilaan tilanne huomioiden voidaan päätöksessä käyttää myös tapauskohtaista harkintaa sosiaalihuoltolain §12 mukaisesti, mikäli ryhmässä on tilaa. Harkinnanvaraisuuden perusteita ovat muun muassa lastensuojelulliset tarpeet. Harkinnanvaraisuuteen tarvitaan asiantuntijan lausunto. Mikäli iltapäivätoimintaan osallistuvan oppilaan koulunkäytikyky on tilapäisesti heikentynyt tai riittämätön, joudutaan mahdollisissa opetuksen erityisjärjestelyissä (kuten koulupäivän lyhentäminen) rajoittamaan oppilaan osallistumisoikeutta tilapäisesti myös iltapäivätoimintaan.

Iltapäivätoimintaa tarjotaan 760h lukuvuoden työpäivinä (paitsi lauantaisin) pääsääntöisesti klo 12.00 – 16.00 välisenä aikana. Jos koulun työpäivä lukujärjestysteknisistä syistä loppuu klo 11.00, odotustunnin järjestäminen on koulun vastuulla.

Toimintavuoden aikana voidaan pitää 1-2 täydennyskoulutuspäivää, jolloin iltapäivätoimintaa ei järjestetä ohjaajien osallistuessa koulutukseen. Näistä päivistä tiedotetaan huoltajille hyvissä ajoin. Toimintaa voidaan olla järjestämättä myös mahdollisesti muina sellaisina päivinä, jolloin on esimerkiksi henkilöstövajausta.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen 1.-2. luokkien oppilaalle on mahdollista myös varhaiskasvatuslain mukaisesti. Päätöksen varhaiskasvatuslain mukaiseen toimintaan ottamisesta tekee varhaiskasvatus. Koululaisella ei ole subjektiivista oikeutta myöskään varhaiskasvatuksen järjestämään iltapäivähoitoon.

5.1 Sosiaalihuoltolaki sekä laki kehitysvammaisten erityishuollosta toimintaan ottamisen perusteena

Oppilaalla iltapäivätoimintapaikan myöntämisen perusteena voivat olla myös sosiaalihuoltolain 12 §:n mukaisesti välttämättömän huolenpidon tarpeet. Sosiaalihuoltolain mukaisilla perusteilla voidaan järjestää iltapäivätoimintaa arkikoulupäivisin klo 12.00-16.00 välisenä aikana niille oppilaille, joilla koulupäivien jälkeisistä iltapäivistä suoriutuminen omatoimisesti ei vielä ole mahdollista ja jos ryhmässä on tilaa. Toiminnasta peritään maksu, joka perustuu sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksulain 1 ja 2 §:ään.

Kehitysvammaisten lasten osalta tehdään yhteistyössä huoltajien ja vammaispalvelun sosiaalityöntekijöiden kanssa kunkin lapsen oma erityishuolto-ohjelma (EHO). Ohjelmassa tarjottavat palvelut ovat kirjattuina, ja sitä on tarpeen mukaan tarkistettava kehitysvammaisten erityishuoltolain 34 § mukaisesti. Erityishuolto-ohjelman myöntämisestä päättää erityishuollon johtoryhmä.

Erityishuolto-ohjelmassa määritellään oikeus maksuttomaan aamu- ja iltapäivätoimintaan 1.-9. luokkalaisten oppilaiden osalta. Pidentettyä aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään arkipäivisin klo 7.00–17.00 välisenä aikana vain vanhempien työssäkäynnin turvaamiseksi.

Kunnan tulee kehitysvammalain nojalla järjestää loma-ajan hoitoa kunnassa esiintyvää tarvetta vastaavalla tavoin. Viime kädessä kunta voi ratkaista hoidon paikan ja toteuttamistavan huomioiden asiakkaan etu, toivomukset ja mielipide. Koulujen loma-aikojen toimintaa tarjotaan syyslomalla, joululomalla, hiihtolomalla sekä kesän osalta kesäkuussa. Loma-aikojen toimintaa järjestetään maksuttomana oppilaille, joille on laadittu kehitysvammalakiin perustuva erityishuolto-ohjelma, vain vanhempien työssäkäynnin turvaamiseksi aikana, jolloin he ovat itse estyneitä hoitamasta lastaan. Lapsella on muiden tavoin oikeus viettää lomaa järjestetystä toiminnasta. Loma-ajan toiminta-aika on arkipäivisin klo 7.00-17.00. Loma-ajan toimintaa ei järjestetä joulun aatonaattona, heinäkuussa eikä elokuussa ennen koulun alkua. Vanhempien on ensisijaisesti pyrittävä

sopimaan työnantajan kanssa lomista siten, ettei lapselle synny hoidontarvetta näinä ajankohtina.

5.2 Tilat

Seinäjoella aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestetään pääsääntöisesti koulujen yhteydessä. Toimintaa voidaan järjestää myös muissa kaupungin hallinnoimissa tai vuokraamissa, tehtävään soveltuvissa tiloissa. Tilojen koko ja toimivuus määrittävät osaltaan ryhmään sijoitettavien lasten määrän. Mikäli alueella ei ole Opetushallituksen toiminnalle asettamien tavoitteiden tai perusopetuslain mukaisia tiloja, toimintaa ei järjestetä.

Toimintaympäristön tulee olla fyysisesti, psyykkisesti ja sosiaalisesti turvallinen. Toimitilojen ja välineiden tulee olla tarkoituksenmukaisia ja toimintaan sopivia. Niiden tulee tukea toiminnan tavoitteita ja tarjota monipuolisen ja virikkeellisen tilan lasten tarpeisiin. Jokaisella ryhmällä tulee olla käytössään turvalliset ja toimivat sekä sisä- että ulkotilat.

Toimintapaikassa tulee olla voimassaoleva turvallisuus- ja pelastussuunnitelma.

Kouluilla iltapäivätoiminnan tilatarve huomioidaan siten, että iltapäivätoiminta menee opetuksen rinnalla muun koulun tiloissa tapahtuvan toiminnan edelle.

Kouluja suunniteltaessa ja saneerattaessa tulee ottaa huomioon iltapäivätoiminnan tarvitsemat tilat.

5.3 Kuljetukset

Perusopetuslain mukaiseen iltapäivätoimintaan tai iltapäivätoiminnasta kotiin ei järjestetä kuljetuksia. Huoltaja vastaa oppilaan noutamisesta iltapäivätoiminnasta kotiin. Lapsi voi lähteä myös itsenäisesti toiminnasta kotiin huoltajien kanssa sovitulla tavalla.

Perusopetuslain mukaisen koulukuljetusetuuden omaavalla 1.-2. luokan oppilaalla, on oikeus koulukuljetukseen niinä päivinä, kun oppilas ei osallistu iltapäivätoimintaan.

Sosiaalihuoltolain perusteella järjestettävään iltapäivätoimintaan ei myöskään kuulu maksuttomia kuljetuksia.

Erityishuolto-ohjelman piiriin kuuluvalle kehitysvammaiselle 1.-9. luokan oppilaalle järjestetään koulukuljetuksen lisäksi kuljetus aamutoimintapaikasta kouluun ja koulusta iltapäivätoimintapaikkaan, elleivät ne ole koulun yhteydessä. Myös matka iltapäivätoiminnasta kotiin on maksuton. Matkojen järjestelyssä tehdään yhteistyötä koulu- ja palveluliikenteen kanssa siten, että kuljetuksista muodostuu järkevä ja taloudellinen kokonaisuus.

5.4 Vakuutukset

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa sattuneen tapaturman hoito on lapselle maksuton. Seinäjoen kaupunki on vakuuttanut kaikki lapset, jotka osallistuvat perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoimintaan. Vakuutus on voimassa myös välittömästi iltapäivätoimintaan liittyvillä meno- ja paluumatkoilla.

6 TOIMINTAAN HAKEMINEN JA TOIMINTAMAKSUT

Aamu- ja iltapäivätoiminnan paikkaa haetaan aina lukuvuodeksi kerrallaan. Kasvatus- ja opetuslautakunta vahvistaa vuosittain toiminnan järjestämispaikat. Perusopetuslain mukainen iltapäivätoimintapaikka määräytyy pääsääntöisesti oppilaan koulupaikan mukaan.

Seinäjoen kaupungin varhaiskasvatuskeskuksissa (Honkakylä, Haapaluoma) tapahtuvaan iltapäivähoitoon paikkaa haetaan suoraan varhaiskasvatuksen aluejohtajilta.

Varhaiskasvatuskeskusten tarjoama iltapäivähoito ei ole perusopetuslain mukaista toimintaa.

Iltapäivätoimintaan hakemisesta tiedotetaan virallisella lehti-ilmoituksella ja kaupungin nettisivuilla kouluun ilmoittautumisen yhteydessä. Hakemus jätetään virallisesti ilmoitettuna hakuaikana.

Iltapäivätoimintaryhmä perustetaan, mikäli alueella on toimintaa varten saatavilla toimintaan soveltuvat tilat. Toiminnan järjestäminen edellyttää lisäksi sitä, että toimintaan hakeutuu haku aikana vähintään kymmenen 1.-2. luokkien oppilasta toimintapaikkaa kohden. Toimintapaikka voidaan lakkauttaa kesken toimintakauden, mikäli osallistujamäärä vähenee oleellisesti. Päätös toimintaan ottamisesta pyritään lähettämään kirjallisesti koteihin toukokuun loppuun mennessä.

Hakuajan jälkeen hakeneille voidaan myöntää toimintapaikkoja, mikäli ryhmä on muodostunut ja mikäli ryhmässä on tilaa.

Mikäli toimintapaikkaa kohden tulee enemmän hakemuksia kuin on tarjota paikkoja, lapsia valittaessa etusijalla ovat ensimmäisen vuosiluokan oppilaat ja erityistä tukea tarvitsevat oppilaat. Valintakriteereinä ovat hakemusten saapumisjärjestys ja lapsen tuen tarve sekä mahdollisesti arvonta. Mikäli lapselle ei voida myöntää iltapäivätoimintapaikkaa, perhe saa kielteisen päätöksen, jossa tarjotaan mahdollisuutta jäädä samalla hakemuksella jonottamaan mahdollisesti vapautuvia paikkoja. Myös jonossa olevien lasten hakemuksissa etusijalla ovat ensimmäisen vuosiluokan oppilaat ja erityistä tukea tarvitsevat oppilaat.

Ilman toimintapaikkaa jääneet lapset on mahdollista ohjata toissijaiseen toimintapaikkaan. Kaupunki ei kuitenkaan järjestä kuljetuksia koulun ja iltapäivätoimintapaikan välille, vaan siitä vastaavat huoltajat.

Toiminnasta peritään kuukausittaista toimintamaksua, joka perustuu perusopetuslakiin ja jonka Kasvatus- ja opetuslautakunta vahvistaa. Toimintamaksu sisältää ohjauksen, tarvikkeet, mahdolliset retket ja tapahtumat sekä tapaturmavakuutuksen. Iltapäivätoiminnan maksu sisältää lisäksi välipalan.

Toimintamaksu peritään jokaiselta kuukaudelta, jona lapsi osallistuu iltapäivätoimintaan käyttöasteesta riippumatta. Koulujen loma-ajat, kuukausien pituus tai läsnäolopäivät eivät vaikuta toimintamaksun suuruuteen. Mahdollisesti kesäkuulle ajoittuvista toimintapäivistä ei peritä toimintamaksua. Laskutus aktivoituu aina perheen hakemuksella sitovasti ilmoittaman aloituskuukauden mukaan. Ilmoittamalla asiasta kirjallisesti aamu- ja iltapäivätoiminnan toimistoon ennen käytön varsinaista aloittamista aloituspäivää on mahdollista siirtää yhden kerran maksutta.

Lapsi ei voi osallistua toimintaan sairaana. Jos lapsi ei sairautensa vuoksi voi kalenterikuukauden aikana osallistua iltapäivätoimintaan yli 10 päivänä, maksusta peritään vain puolet. Jos lapsen sairaudesta aiheutuva poissaolo kestää koko kalenterikuukauden, toimintamaksua ei peritä. Tällöin edellytyksenä on, ettei lapsi ole sairautensa vuoksi pystynyt osallistumaan myöskään koulussa annettuun opetukseen.

Jos lapsi ei muusta etukäteen ilmoitetusta syystä osallistu toimintaan koko kalenterikuukautena, maksuna peritään paikanvarausmaksuna puolet kuukausimaksusta. Tällöin asiasta tulee ilmoittaa kirjallisesti etukäteen aamu- ja iltapäivätoiminnan toimistoon.

Iltapäivätoiminnasta perittävät maksut ovat suoraan ulosottokelpoisia ja siirtyvät perintätoimiston perittäviksi korkoineen ja perintäkuluineen. Perintätoimisto lähettää maksullisen maksumuistutuksen.

Mikäli samasta perheestä on useampi kuin yksi lapsi kaupungin järjestämässä iltapäivätoiminnassa, on sisaralennus puolet täydestä perusopetuslain mukaisesta toimintamaksusta toisesta sisaruksesta eteenpäin lukien.

Perhe voi halutessaan luopua paikasta kesken kauden. Paikasta luopumisesta tulee ilmoittaa kirjallisesti aamu- ja iltapäivätoiminnan toimistoon ja laskutus jatkuu aina kuluvan kuukauden loppuun.

Perustellusta syystä kuukausittainen toimintamaksu voidaan jättää perimättä mikäli huoltajan toimeentuloedellytykset tai huollolliset näkökohdat sitä puoltavat. Vapautus toimintamaksusta perustuu voimassa olevaan toimeentulotukipäätökseen tai sosiaalihuollon

viranhaltijan lausuntoon. Maksuvapautusta ei voida myöntää takautuvasti.
Maksuvapautuspäätös on voimassa enintään kuluvan lukuvuoden loppuun saakka.
Maksuvapautuksen myöntää aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattori.

7 AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN TAVOITTEET

Opetushallituksen antamien perusteiden mukaan aamu- ja iltapäivätoiminnan valtakunnallisena tavoitteena on tukea kodin ja koulun kasvatustyötä sekä lapsen tunne-elämän kehitystä ja eettistä kasvua. Toiminnan tulee lisäksi edistää lasten hyvinvointia ja tasa-arvoisuutta yhteiskunnassa sekä ennaltaehkäistä syrjäytymistä ja lisätä osallisuutta. Aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestämisen yhteiskunnallisena lähtökohtana on turvallisen kasvuympäristön tarjoaminen lapselle. Aamu- ja iltapäivätoiminta ohjaa lasta kasvamaan vähitellen aktiiviseen, terveelliseen ja kestäväan elämäntapaan sekä elämään kansainvälistyneessä ja teknologisoituneessa yhteiskunnassa. Toiminnalla on oma erityisluonteensa, sillä se perustuu vapaaehtoisuuteen ja sijoittuu lasten vapaa-aikaan.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteita tarkastellaan seuraavista näkökulmista:

- *lapsen vapaa-ajan toiminnan ohjaaminen*
- *kasvun ja kehityksen tukeminen*
- *lapsen koulunkäynnin ja oppimisen tukeminen*
- *varhainen puuttuminen ja sosiaalinen vahvistaminen*

(Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011)

Seinäjoen kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteena on tukea lapsen kokonaisvaltaista hyvinvointia vähentämällä lasten yksinoloa ja tarjoamalla turvalliset olosuhteet sekä aikuisen läsnäoloa ja ohjausta koulupäivän jälkeen. Osana lapsen kasvun ja kehityksen tukea aamu- ja iltapäivätoiminta auttaa myös koteja ja koulua yhteisessä kasvatustyössä. Tavoitteena on avoin, rohkaiseva ja kiireetön ilmapiiri.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa korostuu lasten itsetunnon ja vuorovaikutustaitojen vahvistaminen sekä kannustaminen itsestä huolehtimiseen, toisten auttamiseen ja vastuullisuuteen. Aamu- ja iltapäivätoiminta luo lapselle päivästä eheän kokonaisuuden ja tarjoaa monipuolisen tekemisen ohessa mahdollisuuden myös lepoon ja rauhoittumiseen. Toiminta on lapsen kehitystason mukaista, ja toteutetaan ryhmä- ja yksilöohjauksena. Toiminnan suunnittelussa on kuitenkin huomioitava, että lapselle ei tule toista koulupäivää. Toiminnassa lapsi ei ole oppilaan roolissa. Aamu- ja iltapäivätoiminta edistää hyvien vapaa-ajanviettopatjojen löytämistä ja terveellisten valintojen tekemistä.

Tukea tarvitsevan lapsen aamu- ja iltapäivätoiminnassa noudatetaan toiminnan yleisiä tavoitteita. Lapsen saama tuki voidaan jakaa yleiseen, tehostettuun ja erityiseen tukeen.

- yleinen tuki on yleensä lyhytaikaista, yhden tukimuodon tukea kuten tukiopetus tai osaikainen erityisopetus
- tehostettu tuki on säännöllistä tukea lapselle hänelle laaditun, pedagogiseen arvioon perustuvan kirjallisen oppimissuunnitelman mukaisesti
- erityinen tuki on tukea, johon edelliset tukimuodot eivät riitä. Erityisen tuen antamisesta tehdään hallintopäätös, joka perustuu pedagogiseen selvitykseen. Oppilaalle laaditaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS), josta on käytävä ilmi erityistä tukea koskevan päätöksen mukaisen opetuksen ja muun tuen antaminen.

Huoltajien, koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstön kanssa sovitaan, miten tehostettua tai erityistä tukea saavan oppilaan tarpeet sekä kasvuun ja kehitykseen liittyvät tavoitteet otetaan huomioon aamu- ja iltapäivätoiminnassa. Tukea tarvitsevaa oppilasta kannustetaan ja tuetaan aloitteellisuuteen, omatoimisuuteen ja aktiivisuuteen. Aamu- ja iltapäivätoiminta tukee lapsen itsetunnon kehittymistä, sosiaalista kasvua ja itsenäistymistä lapsen omien edellytysten mukaisesti.

Kehityksessään tukea tarvitseville lapsille tärkeää on ajankäytön ja toiminnan suunnittelu ja selkeys sekä tilanteiden ennakointi. Lasten kehitystä voidaan edistää monipuolisen toiminnan kuten erilaisten leikkien, liikunnan ja pelien avulla. Samalla voidaan harjoitella sääntöjen noudattamista, itsesäätelyä ja vuorovaikutustaitoja. Myös välineiden ja tilojen tulee soveltua tukea tarvitsevalle lapselle. Huomiota on kiinnitettävä tilojen kokoon, muunneltavuuteen, esteettömyyteen ja kulkureittien toimivuuteen. Näin tuetaan lapsen omatoimista liikkumista ja itsenäistä toimimista.

Toiminnassa huolehditaan aina lasten psyykkisestä, fyysisestä ja sosiaalisesta turvallisuudesta. Perusopetuslain mukaan oppilaan osallistuminen koulun toimintaan voidaan evätä jäljellä olevan työpäivän ajaksi. Perusteena voi olla vaara joko toisen oppilaan tai koulussa työskentelevän henkilön turvallisuudesta oppilaan väkivaltaisen tai uhkaavan käyttäytymisen vuoksi. Jos lapsi edellä mainituista syistä tai esimerkiksi terveydellisen tilansa vuoksi vapautetaan koulutyöstä tai koulun työpäivää lyhennetään, lapsi ei voi osallistua myöskään iltapäivätoimintaan.

7.1 Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen

Kodin ja koulun kasvatustyön tukeminen aamu- ja iltapäivätoiminnassa edellyttää sitoutumista kasvatuskumppanuuteen, jossa ammattikasvattajat ja lasten vanhemmat toimivat yhteistyössä. Avoin, luottamuksellinen ja keskinäiseen kunnioitukseen perustuva vuorovaikutus on toimivan yhteistyön perusta. Koteja kannustetaan osallistumaan yhteistyöhön ja olemaan aktiivisessa roolissa lapsensa asioissa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa tiedonvälityksessä vanhempien kanssa käytetään päivittäin sähköpostia, missä tiedot lapseen liittyvistä asioista siirtyvät huoltajien ja ohjaajien kesken. Vanhempia informoidaan kuukausittain toiminnan sisältöön ja teemoihin liittyvistä asioista ja vuoden ryhmäkohtaiset toimintasuunnitelmat toimitetaan koteihin vanhempien tiedoksi ja kommentoitavaksi. Myös vanhempainillat, vanhempainvartit, koko perheen juhlat ja retket voivat värittää toimintaa lukuvuoden aikana.

Aamu- ja iltapäivätoiminta ja perusopetus toimivat yhteistyössä lapsen kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin ja koulunkäynnin tukemiseksi. Useimmiten yhteistoiminta koulujen kanssa toimii joustavasti ja paikalliseen yhteistyöhön sopivia uusia toimintatapoja kehitetään jatkuvasti yhteisen päämäärän hyväksi. Henkilöstön tavoitteena on lisätä molemminpuolista tiedonkulkua ja yhteistyötä. Koulun ja aamu- ja iltapäivätoiminnan yhteiset linjaukset ja käytäntöjen yhteensopivuus tukevat ja vahvistavat lasten hyvinvointia.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstö ei saa sivullisille ilmaista lasta tai hänen huoltajaansa koskevia salassa pidettäviä tietoja tai luovuttaa salassa pidettäviä asiakirjoja. Tietojen ilmaiseminen ja asiakirjan luovuttaminen on mahdollista vain huoltajan yksilöidyn suostumuksen perusteella. Perusopetuksesta ja siihen liittyvästä oppilashuollosta vastaavat henkilöt voivat luovuttaa aamu- ja iltapäivätoiminnasta vastaaville henkilöille toiminnan asianmukaisen järjestämisen edellyttämät välttämättömät tiedot. Jos lapsi siirtyy toisen opetuksen järjestäjän järjestämään aamu- ja iltapäivätoimintaan, aikaisemman järjestäjän on salassapitosäännösten estämättä viipymättä toimitettava opetuksen tai toiminnan kannalta välttämättömät tiedot. Vastaavat tiedot voidaan antaa myös uuden opetuksen järjestäjän pyynnöstä.

(Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011)

Aamu- ja iltapäivätoiminta yhdessä oppilashuollon palveluita tuottavan henkilöstön kanssa tukevat lapsen kasvua, kehitystä ja koulunkäyntiä. Yhteinen päämäärä tulee nähdä myös

yksittäistä lasta koskevien asioiden hoidossa, tiedonsiirrossa ja aamu- ja iltapäivätoiminnan henkilöstön osallistumisesta tarpeen mukaan lasta koskeviin neuvotteluihin huoltajien luvalla. Tarvittaessa varhainen puuttuminen lapsen kasvun ja kehityksen tukemiseksi mahdollistaa moniammatillisen avun perheelle. Tukea tarvitsevan lapsen oppimissuunnitelmassa tai henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevassa suunnitelmassa (HOJKS) voidaan kuvata, kuinka aamu- ja iltapäivätoiminnan tavoitteilla ja toiminnalla voidaan tukea lapsen kehitystä. Huoltajien luvalla ohjaaja voi osallistua lapsen oppimissuunnitelman ja HOJKS:n laadintaan.

Koulun opetussuunnitelman tukeminen näkyy aamu- ja iltapäivätoiminnassa myös muun muassa siten, että lapsella on vanhemman, opettajan ja ohjaajan kesken sovittavalla tavalla mahdollisuus läksyjen tekoon toiminnassa ollessaan.

Tukea tarvitsevien lasten kanssa työskentelevien ohjaajien osaamista vahvistetaan perehdytyksen ja täydennyskoulutuksen avulla. Keskeistä on ohjaajien, erityisopettajien ja oppilashuollon toimijoiden välinen yhteistyö ja näiden tahojen antama konsultaatio ohjaajille. Yhteistyön varhaiskasvatuksen erityisopettajien kanssa on hyvä aloittaa ennen lapsen siirtymistä varhaiskasvatuksesta kouluun ja jo aamu- ja iltapäivätoimintaryhmiä muodostettaessa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa toteutettava lääkehoito perustuu samaan lääkehoitosopimukseen, joka oppilaalle tehdään koulussa. Sopimus on edellytys lääkehoidon toteuttamiselle.

7.2 Hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukeminen

Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajan myönteisellä suhtautumisella ja huolehtivalla läsnäololla on suuri merkitys lasten hyvinvoinnin, tunne-elämän ja sosiaalisen kehityksen tukemisessa. Ohjaajan tehtävänä on huolehtia lapsen turvallisuudesta ja hyvinvoinnista siten, että jokainen lapsi kokee olevansa arvostettu ja hyväksytty. Lapsille on tärkeää myös kavereiden hyväksyntä ja tunne ryhmään kuulumisesta. Yhdessä toimimalla opitaan vastavuoroisuutta ja ristiriitatilanteiden ratkaisua myönteisin keinoin. Näin lapsi oppii pikkuhiljaa tunnistamaan ja säätelemään omaa toimintaansa. Lasten rohkaisu ja kannustus vahvistavat lapsen itsetuntoa ja lapset oppivat luottamaan omiin taitoihinsa. Oppimisen ja osallistumisen ilo ja onnistumisen kokemukset ovat tärkeitä.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan tulee olla kasvuympäristönä ja ilmapiiriltään kiireetön ja turvallinen. On tärkeää, että lapsilla on toiminnassa mahdollisuus sekä levähtämiseen ja rauhoittumiseen että ulkoiluun ja leikkiin. Maittava ja riittävä välipala lisää hyvinvoinnin kokemusta. Tavoitteena on muodostaa lasten päivästä ehjä kokonaisuus.

7.3 Eettisen kasvun tukeminen

Eettisen kasvun tavoitteena on vastuullisuuden ja vastavuoroisuuden sekä yhdenvertaisuuden ymmärtämisen lisääminen. Perusopetuksen arvopohja sekä kodin ja koulun kanssa sovitut kasvatukselliset periaatteet ovat osa aamu- ja iltapäivätoiminnan eettistä perustaa.

Aamu- ja iltapäivätoiminnassa korostuu lapsilähtöisyys. Jokainen lapsi nähdään arvokkaana yksilönä. Lapset ovat ikä- ja kehitysvaiheensa mukaisesti itsestään ja teoistaan vastuullisia. Eettisen kasvun tukemisessa painotetaan myös ryhmän yhteisöllistä vastuuta, luottamusta ja huolenpitoa.

Eettisessä kasvatuksessa ja yhdenvertaisuuden tukemisessa lapsille on tärkeää aikuisen antama malli, ryhmän vuorovaikutussuhteet sekä arkipäivän tilanteissa kohdattavat ja ratkaistavat eettiset kysymykset. Kasvatuksessa hyödynnetään ryhmän vuorovaikutusta, eri tilanteisiin liittyviä keskusteluja, taiteen, leikin ja liikunnan tarjoamia mahdollisuuksia sekä esteettisiä kokemuksia ja toiminnallisuutta.

7.4 Osallisuuden, yhdenvertaisuuden ja tasa-arvon edistäminen sekä sosiaalinen vahvistaminen

Aamu- ja iltapäivätoiminta toteutetaan niin, että se lisää lasten onnistumisen kokemuksia ja osallisuutta. On tärkeää, että lapset tulevat kuulluksi toiminnassa ja voivat osallistua sen suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Huomiota kiinnitetään erityistä tukea tarvitsevien ja eri kulttuuritaustaisten lasten osallistumisen edistämiseen. Toiminnassa kunnioitetaan lasten omaa kieli- ja kulttuuritaustaa sekä elämäntapoja ja -arvoja. Samalla huolehditaan, että kukaan ei joudu muihin huonompaan asemaan esimerkiksi etnisen alkuperänsä, sukupuolensa, ikänsä,

uskontonsa tai vammansa vuoksi. Eri kulttuureihin tutustumalla voidaan monipuolistaa toimintaa, lisätä ymmärrystä ja vähentää ennakkoluuloja sekä rikastuttaa yhdessäoloa.

Tavoitteena on, että jokainen lapsi saa oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista tukea ja ohjausta.

Osallisuus, yhdenvertaisuus ja tasa-arvo ehkäisevät kiusaamista ja syrjäytymistä. Tavoitteena on, että syrjäytymistä aiheuttavat tekijät havaitaan mahdollisimman varhain ja järjestetään tarvittavaa tukea. Tämä työ vaatii laajaa ja moniammatillista yhteistyötä kodin, koulun, terveydenhuollon ja sosiaalihuollon sekä varhaiskasvatuksen kanssa.

8 AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN SISÄLTÖ

Toiminnan sisällön tulee tukea valtakunnallisessa aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteissa ja kuntakohtaisessa toimintasuunnitelmassa määriteltyjen tavoitteiden saavuttamista. Aamu- ja iltapäivätoiminnassa korostuu lasten oikeus turvalliseen kasvu- ja toimintaympäristöön.

Toiminnan suunnittelussa lähdetään liikkeelle yhteisistä teemakokonaisuuksista, jotka tarkentuvat toimintakauden aikana vuodenvaihteen mukaan sekä erilaiset juhlapyhät huomioon ottaen. Toiminnassa tutustutaan kulttuuristaan liittyviin perinteisiin muun muassa leikkien, laulujen ja juhlien avulla. Teemoissa huomioidaan sosiaalisuus, leikki ja luova toiminta, vastuullisuus, ympäristö- ja kulttuurikasvatus sekä monenlaiset esteettiset ja myönteiset elämykset. Kiinteänä osana toimintaa ovat lisäksi liikunta ja ulkoilu, kädentaidot, kirjallisuus, musiikki, arkiaskareet, kielellinen ja kuvallinen ilmaisu sekä erilaiset tiedolliset aihepiirit.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajat tekevät toimipaikkakohtaiset toimintasuunnitelmat toimintakauden ajaksi ja toimittavat suunnitelmat aamu- ja iltapäivätoiminnan koordinaattoreille sekä lasten koteihin. Toiminnan sisällön suunnittelussa ja teemojen valinnassa otetaan huomioon lasten tarpeet ja heidän toiveitaan huomioidaan mahdollisuuksien mukaan. Myös kodeille tarjotaan mahdollisuus osallistua toiminnan sisältökokonaisuuksien suunnitteluun. Toiminnan sisältöön vaikuttavat lisäksi paikalliset olosuhteet ja käytännön mahdollisuudet sekä ohjaajien omat vahvuusalueet.

Toiminta tarjoaa lapselle ilon ja virkistymisen kokemuksia sekä tilaisuuden osallistua erilaisiin toimintoihin ja monipuoliseen vuorovaikutukseen toisten lasten kanssa, mutta myös mahdollisuuden lepoon ja rentoutumiseen.

Toiminnan painopisteinä on lasten omaehtoinen leikki, hyvien tapojen opettelu, toisten kunnioittaminen sekä ystävällinen ja kiireetön kanssakäyminen. Toimintaa ohjaavat ryhmälle luodut yhteiset säännöt ja arvot, jotka osaltaan muovaavat lasten sosiaalista kasvua. Iltapäivätoiminnassa aikuisen rooli on ohjaava. Aikuinen asettaa lapselle rajat ja ohjaa ja kannustaa lasta. Myös välipalaruokailuun liitetään kasvatuksellista ohjausta.

Aamu- ja iltapäivätoiminta kootaan seuraavista sisällöllisistä kokonaisuuksista:

- *eettinen kasvu ja yhdenvertaisuus*
- *leikki ja vuorovaikutus*
- *liikunta ja ulkoilu*
- *ruokailu ja lepo*
- *kulttuuri ja perinteet*
- *kädentaidot ja askartelu*
- *kuvallinen, musiikillinen, kehollinen ja kielellinen ilmaisu*
- *mediataidot*
- *arkiaskareet, elinympäristö ja kestävä elämäntapa*
- *erilaiset tiedolliset ja taidolliset aihepiirit*

(Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011)

9 AAMU- JA ILTAPÄIVÄTOIMINNAN ARVIOINTI JA SEURANTA

Kunnan tulee sekä arvioida tarjoamaansa aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä osallistua toimintansa ulkopuoliseen seurantaan. Arviointien keskeiset tulokset tulee julkistaa. (Perusopetuksen aamu- ja iltapäivätoiminnan perusteet 2011)

Aamu- ja iltapäivätoiminnan laatukortti on osa Seinäjoen perusopetuksen laatu- ja arviointijärjestelmää. Seinäjoen kaupungin aamu- ja iltapäivätoiminnassa toiminnan toteutuminen ja asiakastyytyväisyys varmistetaan arviointikyselyin ja niiden tulokset huomioidaan toiminnan arvioinnissa, kehittämisessä ja toteuttamisessa. Arviointikyselyiden kohderyhmistä päätetään erikseen Opetushallituksen ohjeita noudattaen. Valtakunnalliset ja kuntakohtaiset tulokset saadaan Opetushallitukselta ja ne toimitetaan tiedoksi lautakuntaan. Arviointikyselyiden pohjalta pyritään selvittämään ovatko iltapäivätoiminnassa mukana olevat tahot tyytyväisiä toiminnan järjestämiseen sekä toteutuvatko toiminnalle asetetut tavoitteet asiakkaiden näkökulmasta. Kunnan ja palveluntuottajien on oltava tarvittaessa valmiita muuttamaan toimintaansa saadun palautteen mukaan.

Aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajat voivat kerätä myös omaa, toimipaikkakohtaista palautetta toimintakauden aikana mukana olevilta lapsilta ja vanhemmilta. Arviointia tehtäessä otetaan huomioon toimintasuunnitelmassa määritellyt toiminnan tavoitteet, sisällöt sekä yhteistyön ja kasvatuskumppanuuden toteutuminen eri tahojen välillä. On tärkeää miettiä missä onnistuttiin, mikä ei toiminut ja miten kehittää toimintaa yhä paremmaksi.